

Након што је напустио Француску касније у уторак, кинески лидер Си Ђинпинг иде у посету Србији и Мађарској, чији ауторитарни лидери нуде уточиште Кини, док тензије расту због рата у Украјини, пише Њујорк тајмс.

Када је лидер Кине, Си Ђинпинг, пише Њујорк тајмс, последњи пут посетио источну Европу некадашњег комунистичког блока 2016. године, председник Чешке га је угостио током тродневне државне посете, обасуте заставама, и понудио своју земљу као „непотопиви авионски носач“ за кинеске инвестиције.

Та лађа је од тада потонула, наводи се, уништена подршком Кине Русији у рату у Украјини и горчином због пројеката који се никада нису остварили. Такође су потонуле многе високе наде које су завладале источном и централном Европом за бујицу кинеског новца.

„Тајван је Кина – тачка“

Господин Си ове године, након посете Француске, дошао је у посету Србији, где се тренутно налази, а након тога одлази у Мађарску. У овим два земљама, пише Њујорк тајмс, дугогодишњи ауторитарни лидери и даље нуде уточиште Кини у све турбулентнијим политичким и економским водама.

Став Кине, наводи се у тексту, који је пријатељски настројен према Кремљу што се тиче рата у Украјини, није проблем за председника Александра Вучића из Србије, који, попут господина Орбана, одржава топле односе с Русијом и Кином, док обезбеђује милијарде долара кинеских инвестиција.

У интервјуу ове недеље, за кинеску државну телевизију, господин Вучић дао је представу ласкања које ће доминирати посетом господина Си Ђинпинга: „Постоји хиљаде ствари које можемо и требамо научити од наших кинеских пријатеља“, рекао је председник Србије.

„Тајван је Кина – тачка“, додао је.

Милош Земан, чешки председник који је дочекао господина Си-ја 2016. године, пише НТ, замењен је прошле године бившим, искусним НАТО генералом, Петром Павелом. Господин Павел, како се наводи, изазвао је гнев кинеске владе разговарајући с председником Тајвана, којег Пекинг сматра делом своје територије, и рекавши у интервјуу да Кина „није пријатељска земља“. Кинеске инвестиције у Чешкој су успорене након тога, пише овај медиј.

ЕУ и САД нису „једини играчи у граду“

У међувремену, кинески новац је пристизао у Мађарску и Србију, успотављајући блиске везе, наведено је, које се ослањају на заједничку опрезност према Сједињеним Америчким Државама.

Кинески репрезентативни инфраструктурни пројекат у региону, брза пруга између Београда и Будимпеште, успорава регулаторна и друга питања, пише НТ. Од око 300 километара планиране пруге, само око 90 километара је у функцији након пет година рада – спор темпо за пројекат који Пекинг види као кључни део инфраструктурног програма „Појас и пут“, омиљене спољнополитичке иницијативе господина Си-ја, пише Њујорк тајмс.

Али обећане кинеске инвестиције за друге пројекте су брзо напредовале, наводи се у тексту, укупно се попеле на скоро 20 милијарди долара у Србији, према речима министра за грађевинарство, транспорт и инфраструктуру, а скоро исто толико и у Мађарској, укључујући зајмове, чији су услови тајна.

Ивана Караскова, чешка истраживачица у Асоцијацији за међународне односе, независној истраживачкој групи у Прагу, рекла је да Мађарска и Србија гледају према Кини „не само због економских добитака, већ и да покажу свом домаћем бирачком телу да спроводе независну политику“. То показује Европској унији и Сједињеним Америчким Државама да „нису једини играчи у граду“, рекла је госпођица Караскова, преноси Њујорк тајмс.

Она је додала да Кина „разуме ову динамику“, и да ће господин Си искористити то да покуша да преокрене постепено погоршање мишљења о Кини у Европи, како међу обичним грађанима, тако и у институцијама попут Европске комисије, извршног органа Европске уније, наведено је.

Истраживање прошле године источноевропских и средњеевропских земаља које је спровео Глобсец, истраживачка група из Словачке, открило је да су „негативне перцепције Пекинга нагло порасле“, посебно у балтичким државама и Чешкој, пише у тексту. Чак и у Мађарској, само 26 одсто испитаника је имало позитивно мишљење о господину Сију, у поређењу с 39 одсто који су имали негативно мишљење – остали су рекли да су несигурни, пише Њујорк тајмс.

Међутим, Мађарска, под господином Орбаном, наводи се, без обзира на мишљење јавности, постала је „сигуран политички простор“ за Пекинг, рекао је господин Матура, и може се рачунати да ће покушати даублажи политику Европске уније према Кини и

заштитити је од последица рата у Украјини.

Спајање економских и геополитичких интереса посебно је изражено у Србији, наведено је, која тежи да се придружи Европској унији, али се опирала придруживању блоку у увођењу санкција Русији и фрустрирала напоре ЕУ да посредује у решавању ситуације око Косова. Косово је прогласило независност након кампање НАТО бомбардовања, статус који Србија, уз подршку Русије и Кине, одбија да прихвати.

Господин Си Ђинпинг стигао је у Србију из Француске у уторак – 25. годишњицу погрешног удара НАТО-ових авиона на Кинеску амбасаду у Београду, током кампање бомбардовања 1999. године, пише НТ. Троје кинеских новинара је погинуло. Инцидент, који многи у Кини сматрају да није био случајан, створио је „јак емоционалну везу између Срба и Кинеза“, рекао је Александар Митић из Института за међународну политику и привреду у Београду.

Као део серије догађаја које је одобрила влада у Београду, уочи посете господина Си Ђинпинга, српски комунисти су у понедељак развили транспаренте на којима је писало „Добродошао председниче“ и „Косово је Србија – Тајван је Кина“ испред Кинеског културног центра у Београду, који је изграђен на месту бомбардоване амбасаде, пише НТ. Тражили су да се улица испред центра преименује у „Улица кинеских жртава НАТО агресије“, наводи се.

„Кинезима је удобно у Мађарској“

И Мађарској смета оно што се сматра насилничким понашањем Вашингтона и Брисела, упркос чланству у НАТО-у и Европској унији, од које је добила милијарде евра помоћи, пише овај медиј.

Међутим, главни интерес господина Орбана у вези с Кином је новац, пише Њујорк тајмс, и он се нада да ће, уз помоћ кинеских инвеститора, претворити Мађарску у центар производње електричних возила, батерија и других нових технологија.

Само у протекле две године, наводи се, Кина је обећала да ће инвестирати више од десет милијарди долара у Мађарску, већином у подухвате везане за електрична возила, у време када Европска унија, забринута због растуће доминације Кине у том сектору, истражује да ли су кинески произвођачи електричних возила неправедно субвенционисани и да ли би требало да буду кажњени високим тарифама.

У току је изградња фабрике за производњу батерија за кинеска електрична возила у источној Мађарској, пише овај медиј.

БУД, кинески гигант за електрична возила, према наводима овог медија, најавио је у децембру да ће изградити монтажну фабрику у Мађарској, своју прву производну јединицу у Европи. Планови за другу, још већу фабрику кинеских електричних аутомобила у земљи с инвестицијама од Грејт Вол (Греат Валл) Мотора очекују се да ће бити објављени током посете господина Сија.

Те монтажне линије ће бити изграђене током наредних неколико година, пише амерички медиј, али на дуги рок ће помоћи у заштити кинеских произвођача електричних возила од било каквих будућих напора Европске уније да спрече Кину да доминира тржиштем путем тарифа.

Тарифе на увозне кинеске електричне аутомобиле не би се примењивале на оне који се монтирају у Мађарској, јер они могу да шаљу робу без царина широм ЕУ, иако би могле да утичу на делове увезене из Кине у мађарске погоне, пише Њујорк тајмс.

За разлику од већине Европе где се владе редовно мењају – демократски процес који може пореметити кинеске инвестиционе планове засноване на блиским односима с одређеним лидером, господин Орбан и господин Вучић су обојица на власти већ више од деценије и не показују знакове одласка, пише медиј.

„Кинезима је удобно у Мађарској,“ рекао је господин Матура. „Јавност можда није превише наклоњена Кини, али влада јесте.“

Почетак изградње прошле године огромне кинеске фабрике батерија од 7,8 милијарди долара у источној Мађарској изазвао је протесте локалних становника, али аплауз владе господина Орбана, наводи се. Влада председника Вучића такође је игнорисала јавни бес око огромног кинеског рударског подухвата на југу Србије, пише овај медиј, који еколошки активисти и становници тврде да загађује водовод.

Иако утицај Кине опада, није изгубљен

Посетом Мађарској и Србији, према аналитичарима, господин Си жели да покаже да иако Кина можда опада као утицајан играч у источној и централној Европи, још увек није изгубљена, пише овај медиј. И, кажу они, то указује да није одустао од кинеске дипломатске иницијативе познате као 16+1, групације Кине и некадашњих комунистичких европских земаља око главног програма „Појас и пут“ господина Сија, пише Њујорк тајмс.

Три балтичке државе, бесне због рата у Украјини, и званично су напустиле групу, која датира из 2012. године, и која је била темељ кинеске дипломатије у Европи током владавине господина Сија, наводи се. Други, попут Чешке, Пољске и Румуније, технички остају чланови али су се углавном дистанцирали, пише Њујорк тајмс.

„Велика расправа сада међу стручњацима широм региона је да ли је 16+1 мртав или само зомби,“ рекао је господин Матура, преноси овај медиј.

(Њујорк тајмс-Н1)